

بعضی شوراها و هیأت‌های وزارت و دانشگاه عضویت داشته و دارم و هم اکنون عضو هیأت امنای دانشگاه تربیت معلم و پژوهشگاه دانش‌های بنیادی هستم. بالاخره در سال ۸۲ به عنوان استاد نمونه کشوری انتخاب شدم.

مصاحبه سردبیر با دکتر مدقالچی

• چه خاطره آموزنده‌ای از هر یک از دوران تحصیل، تدریس، تحقیق و مدیریت خود دارید؟

به نظرم هیچ خاطره‌ای آموزنده‌تر از دلسوزی‌ها و اینارگری‌های پدر و مادر و خانواده و به ویژه همسر در مرحله اول و معلمان، به ویژه معلمان دوره ابتدایی در مرحله دوم وجود ندارد. نقش معلمان بسیار با اهمیت است و عشق آن‌ها به شغل‌شان بزرگترین درس برای هر دانش‌آموز است. در دوم دبستان معلم بسیار تأثیرگذاری مؤثری داشتیم که گهگاهی مسأله‌ای به مسابقه می گذاشت و با اعطای جایزه دانش‌آموزان را تشویق می کرد. در کلاس چهارم معلم باذوقی داشتیم که علاوه بر کارهای آموزشی رسمی، دانش‌آموزان را به کارهای فوق برنامه، از قبیل رسم، نقاشی، خطاطی، تنظیم روزنامه دیواری ... تشویق می کرد. به علاوه در مسائل صنفی نیز فعال بود. در اتفاقی که در آن سال برای یک معلم در تهران به نام آقای خانعلی افتاد و او در مقابل مجلس آن زمان کشته شد، همه دانش‌آموزان را ملزم کرد تا نوار مشکی بریقه خود بزنند. دوران دبیرستان هم معلمان بسیار ارزنده‌ای داشتیم و از این میان خانواده هاشمی که از فرهنگی‌های اصیل بودند و از معلمان برجسته و بسیار با عزت و شرف بودند می توان اشاره کرد که آرزوی طول عمر با عزت برای همه آن‌ها دارم. دوران دانشگاه در تبریز بسیار پرچالش و عجیب بود، از یک طرف سیستم آموزشی سنتی حاکم بود و مرحوم دکتر نوربخالیچی استاد ریاضی زحمات عمده و جدی برای تشکیل دانشکده علوم و به ویژه گروه ریاضی کشیده بود. از سوی دیگر، سه نفر از فارغ التحصیلان مؤسسه ریاضیات با ایده و اندیشه‌های نو و آموزش ریاضی براساس منطق و نظریه مجموعه‌ها تدریس خود را از دوره ما شروع کردند. مرحوم دکتر حسینی یکی از این‌ها بود که بسیار انسان وارسته‌ای بود. بحث‌های زیادی بین این دو گروه بود و گاهی رقابت‌ها ناپسند بود. مخصوصاً برای ما که از شهرستان کوچک آمده بودیم و در جریان هیچ یک از مسائل نبودیم بسیار زجر آوری. به هر حال، مرحوم دکتر نوربخالیچی که دروس هندسه تحلیلی و ریاضیات عمومی را با مهارت کامل درس می داد، موفق شد با پشتیبانی از سیستم جدید و در عین حال وفاداری به سیستم قدیم تعاملی بین این دو گروه ایجاد کند. از استادان دیگر ما مرحوم دکتر مجتبی ریاضی بود که مکانیک استدلالی را با نهایت دقت و مهارت درس می داد. نمره نوزده من از ایشان باعث تعجب همگان گردید.

از استادان دیگر در دوره کارشناسی مرحوم هشترودی بود که با سخنرانی آتشین خود در باب ریاضیات و ریاضی دانان و کاربردهای آن در باغ سبز بهشت ریاضیات را به روی همگان می گشود. در آن دوران عده‌ای از اتباع هندی و پاکستانی در دانشگاه تبریز به

• در آغاز، مختصری در مورد زندگی خودتان (تحصیلات، تجارب آموزشی، پژوهشی و مدیریتی) بگویید.

با عرض سلام، من متولد سال ۱۳۳۰ در شهرستان اهر در استان آذربایجان شرقی هستم. در سال ۱۳۴۸ وارد دانشگاه تبریز شدم و در سال ۱۳۵۲ در رشته ریاضی از آن دانشگاه فارغ التحصیل و موفق به اخذ مدال درجه ۱ فرهنگ شدم. دوره دو ساله مدرسی ریاضی را در سال ۱۳۵۴ به اتمام رسانده و در آن سال به عنوان استادیار دانشگاه تربیت معلم استخدام شدم. در سال ۱۳۵۸ با استفاده از بورس دولتی به کشور انگلستان اعزام و در سال ۱۳۶۱ با دو مدرک کارشناسی ارشد (MSc) و دکتری (PhD) به ایران برگشتم. استاد راهنمای من در این دوره‌ها پروفسور پیم از ریاضیدانان برجسته بود.

در سه بعد آموزشی، پژوهشی و اجرایی مشغول فعالیت بودم. دروس مختلف دوره‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد را تدریس کرده‌ام و اکنون تدریس من منحصر به دوره‌های کارشناسی ارشد و دکتری و حداکثر دو درس در هر نیمسال می باشد. در بعد پژوهشی مقالات و کتاب‌های منتشر شده به طور کامل در C.V. آمده است که ذکر آن‌ها موجب اطاله کلام است. تاکنون راهنمایی سیزده دانشجوی دکتری را به عهده داشتم. از سال ۱۳۶۱ با دفتر برنامه‌ریزی و تألیف همکاری نزدیک داشتم که منجر به تألیف کتاب‌های ریاضی ۱ و ۲ نظام جدید با همکاری دیگران شده است و دو دوره سردبیری رشد آموزش ریاضی و نیز عضویت در هیأت تحریریه مجله رشد آموزش ریاضی تا شماره ۸۰ داشتم. از سال ۷۵ با دانشنامه ریاضی همکاری دارم که مسئولیت شورای ریاضی هم‌اکنون با من است. وظیفه این شورا ترجمه دانشنامه ده جلدی ریاضی است. در بعد مدیریتی هم در رده‌های مختلف مدیریت دانشگاه (رئیس دانشکده علوم، رئیس مؤسسه ریاضیات، معاون آموزشی، پژوهشی) فعالیت داشته و آخرین مسئولیت اجرایی من در دانشگاه، ریاست دانشگاه تربیت معلم از سال ۷۲ تا ۷۶ بود. در

- شما نه تنها بالاترین رأی اعضا را در دوره جدید انجمن کسب کردید بلکه به درخواست همه اعضای شورای اجرایی جدید، مسئولیت ریاست انجمن را پذیرفتید. به نظر شما وظیفه اصلی رئیس انجمن ریاضی ایران چیست؟ شخصاً چه ایده‌ای دارید که به عنوان رئیس انجمن، خود را ملزم به تحقق آن می‌بینید.

نخست باید موقع را مغتنم شمرده و از حسن اعتماد اعضای انجمن و شورای اجرایی صمیمانه تشکر و قدردانی نمایم. وظایف مختلفی می‌توان برای رئیس انجمن در نظر گرفت، بخشی از این وظایف و وظایف روزمره‌ای است که برای اداره دبیرخانه انجمن ضروری است. این بخش باید روزبه‌روز بهتر شود تا انجمن ریاضی به عنوان یک نهاد علمی غیردولتی بتواند با کلیه نهادهای علمی، اعضا، مراجعه‌کنندگان تعامل سازنده و برخورد مناسب داشته باشد. یکی از وظایف اصلی رئیس انجمن تنظیم این روابط است. دو مسأله عمده معمولاً در این نوع تنظیمات وجود دارد. مسأله اول این است که اعضای شورای اجرایی باید خود را موظف به همراهی با رئیس انجمن برای اجرایی کردن مصوبات شورا کنند. مسأله دوم این است که دبیرخانه هم باید توانایی لازم را داشته باشد و از انعطاف لازم برای اجرای مصوبات برخوردار باشد و تا اندازه‌ای خود را از محدودیت اجرایی برهاند. اگر این دو مسأله حل شود اداره امور انجمن کیفی‌تر خواهد بود. برای حل مشکل اول، تقسیم مأموریت‌ها و وظایف یکی از عمده‌ترین وظایف رئیس انجمن است. برای فعال‌تر کردن دبیرخانه باید به تمهیدات تشویقی اندیشید و رضایت کارکنان را جلب کرد. از این رو، رئیس انجمن و شورای اجرایی باید به طور مشخص بخشی از دیگر فعالیت‌های خود را بکاهند و این وقت خود را در اختیار انجمن قرار دهند. در این صورت می‌توان به آینده‌ای بهتر امیدوار بود.

اما در بعد کلان، شما مطلع هستید که من در سخنرانی خود در دبیرخانه انجمن در آخرین روز دهه ریاضیات سال ۸۵ فعالیت‌های انجمن را در هفت محور عمده خلاصه کردم. درخواست من از

تدریس اشتغال داشتند. بعد از ورود فارغ‌التحصیلان مؤسسه ریاضیات تحولی در سیستم آموزشی گروه ریاضی تبریز ایجاد شد. دوران مدرسی در مؤسسه ریاضیات نیز پر از خاطرات آموزنده است. مرحوم مصاحب شیوه منحصر به فرد خود را در امر آموزش داشت که به اعتقاد من ترکیبی از شیوه‌های آموزشی حوزه و دانشگاه بود. او با علاقه وافر تدریس می‌کرد و همواره مجذوب ریاضیات بود. دقت مصاحب مقرون به وسواس بود. تدابیر او صرفاً برای تربیت مدرسین با کفایت برای دانشگاه‌ها بود. استاد خارجی ما در این دوره پروفسور سلبرگ بود. در دوره دکتری در دانشگاه شفیلد ابتدا قرار شد وارد دوره فوق لیسانس (MSc) بشویم. در این دوره شش درس در زمینه‌های آنالیز تابعی، نظریه اندازه، جبر جابجایی و همولوژی، جبر غیر جابجایی، نظریه تحلیلی اعداد، نظریه گراف و ترکیبیات ارائه شد و مقرر شد هر کس به تناسب علاقه خود چهار درس را انتخاب و امتحان دهد. هر درس به مدت تقریباً دو ساعت در هفته و در دو روز و هر یک به مدت دقیقاً پنجاه دقیقه در دو نیم‌سال تشکیل می‌شد. حل تمرین از ملزومات این درس‌ها بود. در هر جلسه هر درسی برگ تمرین داده می‌شد جلسه بعد تکالیف جمع‌آوری و در جلسه بعدی با امتیازی در روی آن پس داده می‌شد. تعداد این تکالیف‌ها در هر درس به حدود بیست تکالیف می‌رسید. بعضی از استادها ضمن عودت تکالیف حل مسایل را نیز ارائه می‌کردند. به هر حال بعد از تدوین پایان‌نامه، درجه فوق لیسانس به ما اعطا شد و با تصویب گروه، پروفسور پیم قبول کرد که استاد راهنمای من باشد. در سال ۱۳۵۹ جهت مرخصی به ایران آمدم، جنگ شروع شد، شروع جنگ محدودیت پروازها را به همراه داشت. بعد از مدتی معطلی از طریق زمینی و از طریق ترکیه با یک ماه و نیم تأخیر به انگلستان برگشتم. بعد از برگشت، پیم مسأله‌ای را برای من مطرح کرد که در زمینه پیوستگی خودکار اشتقاق‌ها بود. این مسأله جزو مسائل باز تاریخی بود که در یک مقاله مروری توسط پروفسور دلز جمع‌آوری شده بود. به هر حال بعد از شش ماه در این مسأله نتایج خوبی به دست نیامد و بخش‌هایی از این مسأله توسط ریاضی‌دانی معروف به نام توماس حل شد و مابقی آن به نظر هنوز باز است. در نتیجه موضوع رساله من به بحث در مورد ابرگروه‌های توپولوژیک تبدیل شد.

پژوهش را هیچ وقت کنار نگذاشته‌ام. حتی در پرمشغله‌ترین دوران در زمان مدیریت هم همواره یک کاغذ کوچک روی میز وجود داشت که موضوع تحقیقی خود را روی آن نوشته و در فرصت‌های مختلف روی آن کار می‌کردم. گرچه در این دوران پیشرفت کارها بسیار کند بود ولی هیچ وقت تعطیل نشد. ارائه تجارب مدیریت و بیان خاطرات فرصتی مستوفی می‌طلبد و در این مختصر نمی‌گنجد ولی تجربه ارزشمندی است. گاهی این تصور برای خود انسان و دیگران پیش می‌آید که اگر وقت گرانبهای خود را در امور اجرایی صرف نمی‌کردم حتماً در پژوهش‌های خود صاحب مقالات و کتاب‌های بیشتری می‌شدم، چه این اندیشه درست یا غلط باشد، نکته حائز اهمیت این است که انسان به دور از جاه‌طلبی و خودخواهی، باید خود را برای هر نوع خدمت صادقانه آماده کند.

برگزاری اولین کنفرانس ریاضی در ایران و متعاقب آن تشکیل انجمن ریاضی ایران را می‌توان نقطه عطفی در ارتقاء وضعیت ریاضی کشور دانست. با تشکیل انجمن، فرهنگ و ادبیات جدید علمی در رشته ریاضی وارد کشور شد، ورود ریاضی‌دانان بزرگ جهان به کشور آغاز شد و باب پژوهش در ریاضیات و لزوم آن گشوده شد. شاید تا قبل از آن تصور بر این بود که بزرگترین رسالت یک عضو هیأت علمی فقط آموزش خوب و یا تحقیق و پژوهش در سطح ملی و چاپ آن احیاناً در مجلات داخلی است [اگر وجود داشت]. ولی بعد از تشکیل انجمن و امکان شرکت افراد در کنفرانس‌ها و تبادل آراء و نظریات، ایده ارتقاء علمی در سطح جهانی القا شد. به نظر تأسیس انجمن نقطه عزیمت خوبی برای دانش ریاضی در ایران در سطح ملی و بین‌المللی بود. گرچه انجمن در دوران حیات دچار فراز و فرودهایی بوده است ولی خوشبختانه، در هیچ دوره‌ای دچار رکود نشده است. انجمن می‌تواند و باید بیش از این در صحنه‌های علمی کشور حضور مؤثر داشته باشد. در سال‌های اخیر، به برکت سال جهانی ریاضیات و تشکیل خانه‌های ریاضیات، برگزاری دهه ریاضیات و برگزاری روز ریاضیات از اقدامات بسیار ثمربخش انجمن بوده است. هدایت درست این فعالیت‌ها و پرهیز از ابتذال از وظایف عمده انجمن است. شورای اجرایی انجمن باید نسبت به روند صحیح برنامه‌ریزی ریاضی در مراحل و مقاطع مختلف حساس باشد.

• دیدگاه شما نسبت به وضعیت (کمی و کیفی) دوره‌های دکتری ریاضی چیست؟

دوره‌های دکتری ریاضی باید تأسیس می‌شدند و شاید هم دیر تأسیس شدند. در هیچ کشوری هم تربیت شدگان دوره دکتری در یک سطح نیستند، ما هم مستثنی نیستیم. با این مفروضات، در مجموع دیدگاه من مثبت است. ولی متأسفانه کمی نگری تا اندازه‌ای بر کیفیت اثر گذاشته و در بعضی از موارد تأثیر نامطلوبی گذاشته است. ما به هیچ قیمتی نباید به بهانه ایجاد دوره دکتری، سطح دوره کارشناسی ارشد را کاهش دهیم و نیز به بهانه ایجاد دوره کارشناسی ارشد، سطح دوره کارشناسی را کاهش دهیم. گزینش دانشجو در دوره دکتری باید با دقت و نظم کامل انجام شود. امتحان جامع و دفاعیه‌ها باید با نهایت وسواس و نظم برگزار شود. بهتراست رساله‌های دکتری به مدت کافی در اختیار داوران قرار گیرد و داوران قبل از جلسه دفاعیه گزارش مکتوب و مستند از رساله را به هیأت داوران ارائه دهند و بعد از دفاعیه تصمیم‌گیری به عمل آید.

به هر حال، به نظر من وقت آن رسیده است که یک ارزیابی کمی و کیفی در مورد این دوره‌ها توسط انجمن و یا وزارت انجام گیرد. البته در گذشته، انجمن این فعالیت را شروع کرد ولی ظاهراً متوقف ماند.

• شما به هنگام تربیت دانشجویان دکتری ریاضی چه هدفی را دنبال می‌کنید؟ چه باید کرد تا دانشجویان دکتری ما بتوانند همزمان یا بعد از فراغت از تحصیل مقالات تأثیرگذاری بنویسند؟

شورای اجرایی تصویب برنامه پیشنهادی سه ساله برای خود و یک چشم‌انداز بیست ساله برای انجمن است. در طول این برنامه، انجمن باید بتواند یک محل مناسب و ثابت برای خود مهیا کند و منابع مالی لازم و درآمدهای مناسب را کسب کند. یک مجله پژوهشی دیگر منتشر نماید و بولتن را در ISI ثبت نماید. رتبه خود را در اتحادیه بین‌المللی ریاضیدانان به پنج برساند. نقش مؤثری در برنامه‌ریزی کلان کشور ایفا نماید. کنفرانس‌های بین‌المللی در رشته‌های مختلف ریاضی در کشور را هدایت و راهبری کند. دفاتر استانی را ایجاد کند. وظیفه اصلی رئیس انجمن تصویب و اجرای کردن بخش‌هایی از این راهبردها است. به طوری که این برنامه‌ها را مدون کند و با همراهی شورای اجرایی به انجام رساند.

• اعضای انجمن ریاضی (حقیقی و حقوقی) حامیان واقعی آن هستند. به نظر شما وظیفه انجمن در قبال آن‌ها چیست؟

انجمن همواره باید با اعضای خود در ارتباط باشد، به نظر نمایندگان انجمن در دانشگاه‌ها می‌توانند نقش عمده‌ای داشته باشند، و به مرور باید دفاتر استانی انجمن در دانشگاه‌های شهرستان‌ها ایجاد شود. به علاوه، خبرنامه می‌تواند آیینیه تمام نمای فعالیت‌های انجمن باشد و از سوی دیگر نظرات و انتقادهای اعضا و خوانندگان را به طور کامل و دقیق منتشر کند. اعضای شورای اجرایی و نمایندگان روابط خود را با مدیران و اعضای محلی گسترش دهند و در یک کلام علاوه بر فعالیت در دبیرخانه، فعالیت‌های محلی خود را در جهت اطلاع‌رسانی و حتی تشکیل جلسات با اعضا و دیگران بیشتر کنند و با تشکیل سمینارها و کارگاه‌ها در پوشش فعالیت‌های انجمن ارتباط بیشتری برقرار کنند.

• بعضی از اعضای هیأت علمی رغبتی به عضویت در انجمن ریاضی ندارند. چه باید کرد تا آن‌ها به انجمن بپیوندند؟

شاید دلایل مختلفی برای عدم رغبت بعضی از اعضای هیأت علمی جهت عضویت در انجمن باشد. مسلماً، یکی از دلایل عمده مربوط به عملکرد شورای اجرایی در بعضی دوره‌ها است. شائبه هرگونه انحصار طلبی را در فعالیت‌های مختلف باید از بین برد. در انتخاب افراد مختلف در کمیته‌ها و هیأت‌های مختلف باید دامنه وسیعتری را در نظر گرفت و از کلیه اعضاء متناسب با میل و رغبت و علاقه‌شان استفاده کرد. باید صبر و تحمل و بردباری و متانت در مجامع عمومی و جلسات توسط اعضای شورای اجرایی رعایت شود. به علاوه، در مراحل مختلف، اعضای شورای اجرایی و نمایندگان انجمن باید افراد را به عضویت در انجمن ترغیب کنند. به نظر من اکنون استقبال از انجمن در وضعیت مناسبی قرار دارد ولی باید کوشش کرد تا به وضعیت مطلوبتری برسیم. روی فعالیت جوانان باید سرمایه‌گذاری بیشتری انجام گیرد تا مدیریت انجمن به تدریج منتقل شود. ضمناً باید توجه داشت که در هر صورت انجمن یک نهاد علمی و مردمی است، از این رو، باید براساس تعامل با اعضای خود سیاست‌ها را پیش ببرد.

• انجمن چه تأثیر معین و عمیقی بر ریاضیات کشور دارد؟ فرض کنید هم اکنون انجمن ریاضی منحل شود چه اتفاقی می‌افتد؟

انگاشتن وظیفه سنگین تربیت دانشجو، اجتناب از تدریس‌های زیاد، اجتناب از چاپ مقالات مبتذل و در یک کلام ایمان به کارهای علمی و اجتناب از کارهای غیرعلمی از ویژگی‌های یک پژوهشگر شاخص است. بعضی از مقالات من در بعضی از کتاب‌ها آمده است که گاهی چاپ آن‌ها در یک مجله سه سال به طول انجامیده است. در مقابل بنابه شرایطی مقاله‌ای در جایی چاپ کرده‌ام که بعداً در هیچ جایی مورد استفاده قرار نگرفته است.

از راست: محمدباقر قائمی، محمد صالح مصلحیان، علیرضا مذاقچی، غلامحسین اسلام‌زاده (داماد)

• بعضی از مجلات ریاضی در خارج از کشور تقریباً بدون دآوری (و با اخذ هزینه‌های چاپ) به انتشار مقالات (قوی و ضعیف) می‌پردازند. دیدگاه شما نسبت به این پدیده چیست؟ چه راه کاری را برای کنترل این وضعیت پیشنهاد می‌کنید؟

در مورد چنین مجلات خارجی نمی‌توان اقدامی کرد. شاید سؤال شما ناظر بر این مسأله باشد که چه راه کارهایی برای عدم استقبال ریاضیدانان ایرانی از این مجلات می‌توان پیشنهاد داد. نکته اول این که، این مسأله حتماً آفت است و باید با آن مقابله کرد. در این مورد، باتوجه به وسعت موضوع و مسایل دیگر، کار عملی بسیار سخت است. ابتدا باید توسط مقالاتی در خبرنامه روشنگری کرد و سپس در مواردی ضعف‌های این نوع مجلات را نشان داد. باید به گروه‌های آموزشی توصیه کرد تا با رعایت کلیه جوانب امر و احتیاط، بعضی از مجلات را از لیست‌های ارتقاء، ترفیع، تشویق، ... خارج کنند. بالاخره، بدون هیچ ترسی باید مجلات مبتذل را تحریم کرد. در نقطه مقابل باید به طور کامل بولتن تقویت و بروز شود و افراد برای چاپ مقاله خوب خود در بولتن تشویق شوند.

• اخیراً جمعی از دانشکده‌های ریاضی دانشگاه‌ها شروع به تأسیس مجلات علمی - پژوهشی کرده‌اند. نظر شما در این خصوص چیست؟ این کار چه پیامدهای مثبت یا منفی دارد؟
با توجه به استقلال دانشکده‌ها و دانشگاه‌ها نمی‌توان در این مورد دخالت کرد. متأسفانه گاهی تفکری نادرست در بعضی‌ها دیده

ابتدا باید به یک نکته توجه داشت و آن نکته این است که همه ما باید ضمن تعمیق معلومات خود دامنه آن را نیز گسترش دهیم، این حرف به معنی از شاخه‌ای به شاخه‌ای دیگر پریدن نیست بلکه به معنی مطالعه و پژوهش در زمینه‌های نزدیک به شاخه تخصصی است. باید حداقل تاریخچه‌ای از یک موضوع را بدانیم و به کاربردهای آن حداقل در درون ریاضیات واقف باشیم. از این رو، باید در تربیت دانشجویان دکتری دروس دوره را بسیار جدی بگیریم، همواره منابع تدریس خود را به روز کنیم و از منابع معتبر بهره بگیریم. کارهای ریاضی‌دانان اصلی را پیدا کرده معرفی کنیم و در تعیین موضوع رساله باید کوشش کرد که محتوای رساله از یک موضوع پیوسته شکل بگیرد. دائماً باید دانشجویان را به رعایت مسایل اخلاقی و انجام کارهای جدی توصیه کرد و خود مثال عینی این توصیه‌ها باشیم. به طوری که می‌دانید اکثر موضوعات عمیق ریاضی توسط دانشجویان دوره دکتری به دست آمده است. مثال‌ها و شواهد زیادی در این مورد داریم.

برای پاسخ قسمت دوم، با توجه به ماهیت رشته ریاضی به‌ویژه ریاضیات محض باید افراد عاشق و مستعد وارد این دوره بشوند و باید برنامه‌ریزی در این جهت انجام گیرد. بعد از ورود، باید هم از نظر آموزشی و پژوهشی و هم از نظر مادی و رفاهی این دانشجویان را مورد حمایت قرار داد تا دغدغه مسایل مادی مرتفع شود. تدریس دانشجویان دوره‌های دکترا حداکثر در حد یک درس باشد و بیش از آن آفت‌زا است. به‌نظرم ادامه دوره‌های دکترای پیوسته می‌تواند بسیار مؤثر باشد.

• به نظر شما برای بهبود وضعیت پژوهش در ایران چه باید کرد و چه نقشی انجمن می‌تواند در این خصوص ایفا نماید؟

در سال‌های اخیر با توجه به سیاست‌های تشویقی دولت و دانشگاه‌ها در اجرای پژوهش‌ها و تولید و چاپ مقاله تا اندازه‌ای وضعیت پژوهش بهبود پیدا کرده است. تاثیر مستقیم مقالات کیفی در ارتقاء اعضای علمی موجب تحولاتی شده است. مسلماً، انجمن می‌تواند نقش نظارتی داشته باشد و از طریق خبرنامه، و یا ارائه گزارش در جهت گسترش سیاست‌های خوب و ترغیب و تشویق اعضای هیأت علمی گروه‌های ریاضی برای پیروی از این سیاست‌ها کوشش نماید، و در ایجاد فضای رقابت سالم جهت ارتقاء کمی و کیفی پژوهش‌ها و مقالات بکوشد.

• همه می‌دانیم که شما پژوهشگری شاخص هستید. چه طور می‌توان به این مقام دست یافت؟

از این احساس شما صمیمانه تشکر می‌کنم ولی بدون تعارف و تکلف می‌گویم که خودم چنین احساسی ندارم و اگر روزی چنین احساسی در ما ایجاد شود مسلماً روزکود ما است. البته، ناگفته نماند که خود کوچک‌بینی و خود بزرگ‌بینی هر دو خطاست. برای پژوهشگر شاخص شدن، به نظرم هیچ راهی جز کار و کوشش و مطالعه دائمی و عشق و علاقه به شغل خود وجود ندارد. عطش فراوان یاددهی و یادگیری، ارتباط با ریاضی‌دانان، شرکت در کنفرانس‌ها و مجامع علمی، احساس وظیفه سنگین هیأت علمی و پژوهشگر بودن، به‌دور بودن از طمع‌های مادی، اجتناب از سبک

اعتقاد دارند که اگر شیوه‌های درست آموزش ریاضیات به کار رود یادگیری عده‌ای زیادی از دانش‌آموزان بهبود می‌یابد. مسلماً در این که موضوعات ریاضی بسیار متفاوت‌تر از سایر مباحث است باز هم شکی نیست. برای ایجاد تحول در آموزش، تحول تربیت معلم، تحول در ایجاد مدارس مناسب و تحول در کتاب‌های درسی ضروری است. تربیت معلمان ریاضی و احراز شرایط معلمی و سپس حرمت اجتماعی آنان، معلمان را به شغل خود علاقمند می‌کند. آموزش مستمر معلمان نیاز دیگر برای بهبود وضعیت است. بالاخره تحول در کتاب‌های درسی و تألیف کتاب‌های متناسب با پیشرفت‌های ملی و بین‌المللی راه کار دیگری برای بهبود وضعیت است. ناگفته نماند وضعیت مشابه در کشورهای دیگر دنیا هم وجود دارد و تقریباً چنین احساسی نسبت به ریاضیات در بین دانش‌آموزان کلیه کشور وجود دارد که به ماهیت رشته ریاضی و نظریه‌های مجرد آن برمی‌گردد.

- می‌دانیم که برنامه‌ها و محتوای دروس ریاضی دانشگاهی و مدرسه‌ای در وزارتخانه‌های مربوطه تدوین می‌شود. آیا انجمن ریاضی نماینده‌ای در کمیته‌های برنامه‌ریزی درسی دارد؟ اگر پاسخ مثبت است، تأثیر انجمن را در سال‌های اخیر چگونه ارزیابی می‌کنید و اگر پاسخ منفی است بفرمایید چرا انجمن برای این مهم نماینده معرفی نکرده است؟

از سال‌های گذشته اطلاعی ندارم ولی در حال حاضر ظاهراً نماینده‌ای در کمیته‌های برنامه‌ریزی وزارت علوم وجود ندارد. به‌طوری که می‌دانید کمیته‌های برنامه‌ریزی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری چند سال پیش متوقف شد و اختیارات آن‌ها به دانشگاه‌ها تفویض گردید، ولی گویا جدیداً فعال شده‌اند. در شورای ریاضی دفتر تألیف آموزش و پرورش هم گهگاهی نماینده‌ای از انجمن وجود داشته ولی در واقع به‌عنوان یک شخص حقیقی شرکت می‌کرد. این کمیته‌ها و شوراهای اساسنامه خود، اعضای خود را به صورت نهادی تعیین نمی‌کنند، از این رو، نمایندگان انجمن در صورت شرکت حضور حقیقی و نه حقوقی دارند. می‌توان در این مورد در شورای اجرایی بحث کرد و راه‌کاری پیدا کرد.

- چرا انجمن بعد از ۳۵ سال هنوز یک محل دائمی ندارد؟

مایه تأسف است! یکی از رؤسای سابق انجمن می‌گفت در اوایل انقلاب از پول انجمن می‌خواستیم محلی برای انجمن بخریم ولی سایر اعضای شورا مرا از این کار برحذر داشتند. شاید هیچ وقت نیاز مبرم برای تهیه یک مکان ثابت برای انجمن احساس نشده است و البته هیچ وقت هم بودجه کافی جهت خرید یک محل مناسب در اختیار انجمن نبوده است. به‌طوری که مطلعید بحث تهیه محل مناسب برای انجمن در شورا جدی است و امیدوارم با تقسیم وظیفه‌ای که انجام شده هر کس بتواند در انجام مسئولیت خاص کوشا باشد.

با سپاس
سر دبیر خبرنامه

می‌شود که مجله‌ای تأسیس کنیم تا همکاران ارتقاء بیابند. این تفکر آفت‌زا است. یکی از پیشنهادهایی که در این زمینه می‌توان مطرح کرد این است که مجلات تخصصی شوند و تعداد آن‌ها متناسب با تعداد مقالات کاهش یابد. مثلاً به جای مجلات علوم، مجلات هر رشته تأسیس شود و این مجلات توسط گروه‌های آموزشی متناسب با توان آنها منتشر شود. در این راستا، وزارتخانه می‌تواند از توان انجمن برای ساماندهی استفاده کند.

- آیا انجمن در نظر دارد نشریه ادواری علمی - پژوهشی جدیدی منتشر کند؟ چه مشکلاتی را در راه تأسیس یک نشریه جدید می‌بینید؟

انجمن ابتدا باید بولتن را بروز کند و در مجامع علمی بشناساند. قبلاً در برنامه‌های انجمن اعلام کرده‌ایم که انجمن می‌تواند یک نشریه جدید در ریاضیات کاربردی منتشر کند. این مسأله را در چشم‌انداز مطرح کرده‌ام ولی امیدوارم که در این دوره بتوانیم مشکلات را از میان برداریم و این نشریه را راه‌اندازی کنیم.

- مجله الکترونیکی چیست؟ به طور مشخص، آیا طرفدار انتشارات (کتاب و مجلات) الکترونیکی هستید؟

من با مجلات الکترونیکی مخالفتی ندارم ولی فکر می‌کنم امکان انتشار مجلات و کتب الکترونیکی در حال حاضر برای انجمن مقدور نیست.

- دیدگاه کلی شما نسبت به تأثیر مسابقات ریاضی دانشجویی چیست؟ آیا با شیوه برگزاری مسابقات ریاضی دانشجویی به شکل کنونی موافقت می‌کنید؟

به نظرم برگزاری مسابقات یکی از فعالیت‌های مؤثر انجمن است و موجب انگیزه بیشتر دانشجویان می‌شود. شیوه برگزاری هم در این سال‌ها عادلانه و خوب بوده است و نتایج ثمربخشی برای برندگان در استفاده از فرصت‌ها داشته است. به هر حال مجموعه دانشجویان یک دانشگاه شاخص‌تر از دیگرانند و در هر صورت اولند، و این امر ممکن است نتیجه مطلوب این مسابقات را کاهش دهد. ممکن است یک راه‌کار این باشد که در هر استان یا هر منطقه بین دانشگاه‌های آن منطقه (اعم از دولتی، غیردولتی، پیام‌نور) مسابقه‌ای انجام پذیرد و برندگان این مسابقات در یک مسابقه شرکت کنند. البته اجرای این مسابقات، از عهده انجمن خارج است. می‌توان در دستور کار شورای اجرایی قرارداد و در مورد آن بحث کرد.

- همه می‌دانیم که ریاضیات درس سختی برای دانش‌آموزان ما قلمداد می‌شود، چرا؟ چطور می‌توان این وضعیت را بهبود داد؟

در این که ریاضیات یکی از دروس عمده و مؤثر در دوره‌های ابتدایی، راهنمایی، دبیرستان و پیش دانشگاهی است شکی نیست و باز در این که دانش‌آموزان حساسیت خاصی نسبت به این درس و یادگیری آن دارند باز هم شکی نیست. اما بعضی سختی درس ریاضیات را به علت شیوه‌های آموزشی آن می‌دانند و